

XUQUUQDAADA IYO WAAJIBAADKAAGA SOO-DHAWEYNTA

Macluumaadkan adiga ayaa laguugu talagalay haddii:

- ✓ aad tahay qof weyn (kaweyn 18 sano jir)
- ✓ aad ogeysiisay masuuliyiinta inaad rabtid inaad codsatid magangalyo caalami ah (sidoo kale loo yaqaan magan-galyo) gudaha ITAALIA oo imika aad tahay codsade magangalyo caalami ah.

Waad ku badqabtaa wadankan.

WAA MAXAY SOO-DHAWEYN?

Soo-dhaweyn waa taageerada aad heshid codsade ahaan inta aad sugaysid in masuuliyiintu baadhaan codsigaaga magangalyada caalamiga ah. Waxa kujira xuquuqaha iyo waajibaadka lagu sharxay buug yarahan.

Guddaha Itaalia masuuliyiintu waxay ka masuul yihiin Itaalia. Maamulka ka masuulka ah baadhitaanka codsigaagu waa wasaarada arimaha gudaha waaxda xoriyada bulshada iyo hijrada iyo xafiiska dowladda ee deegaanka prefattuura.

Shaqaalaha ayaa ku weydiin doona inaad xaqiijisid oo aad saxeexdid inaad heshay macluumaadka buugan. Waxaad heli doontaa macluumaad badan kahor inta aanad diiwaangalin codsigaaga.

Turjumaan ayaa kaa caawin doona inaad la xidhiidhid shaqaalaha (*xaruunta soo dhoweenta ayaa go'aansanaysa in loo daayo shaqaalaha ama cadeyso masuulka ay khusayso*) luuqad fudud oo aad fahmaysid, markay daruuri tahay. Turjumaanku lama wadaagi doono shay aad tiraahdid cid kasta oo kale.

Waxaad ka heli doontaa macluumaadka nidaamka magangalyada iyo shuruucda la raacayo buugyare kale oo gaar ah.

Waxaad weydiin kartaa hay'addaha kale macluumaadka iyo caawimada bilaashka ah. Waxaad ka heli kartaa liiska hay'addaha dhammaadka buugan.

Adigu waxaad imika Itaalia kaasoo ah waddan ka tirsan EU+.

Waddamada EU+ waa:

27 ka Dowladdood ee Xubnaha ka ah Midowga Yurub (EU): Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czechia, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Republic of Ireland, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden iyo

4 waddan oo kale: Iceland, Liechtenstein, Norway, Switzerland.

Fiiro gaar ah!

Shuruucdani waxay khuseeyaan codsashada magangalyo iyo u safrida waddamada EU+ ee kale.

Waa inaad ka diiwaangelisaa codsiga magangalyo wadanka EU+ ee ugu horreeyay ee aad timid, haddii maasuuliyiintu aanay kuu sheegin wax kale.

Kaliya hal waddan oo EU+ ah ayaa ka masuul ah inuu baadho codsigaaga magangalyo. Masuuliyiinta gudaha Itaalia ayaa raaci doona nidaamka si loo go'aamiyo in wadan EU+ ah kamasuul yahay codsigaaga mangan-galyo.

Waa inaad joogtaa Itaalia. Uma safri kartid wadan EU+ oo kale bilaa fasaxa masuuliyiinta. Haddii aad tagtid, waxa jiri doona cawaaqib xun. Codsigaaga mangan-galyo ee *Itaalia* waa la joojin karaa. Xuquuqdaada dhaqdhaqaaqa dalka kale ayaa la xaddidi karaa oo adeeggyada soo-dhaweynta ayaa la joojin karaa.

➤ MAXAAD HELI DOONTAA?

Iyadooy ku xidhan tahay duruufahaaga shakhsi iyo dhaqaale, waxaad heli doontaa:

- hoy

- agabka nadaafada gaarka ah

- cunto

- dhar

- lacag aad u isticmaasho kharashaadka maalinlaha ah.

Masuuliyiintu waxay ku weydiin doonaan su'aalo si ay si fiican ugu fahmaan duruufahaaga shakhsi iyo dhaqaale.

Adiga ayaa laga yaabaa inaad heshaan taageero iyo adeegyo kaliya marka aad degtaan goobta ay go'aamiyeen maamulku.

➤ XUQUUQDA DARYEEL CAAFIMAAD

Maamulku waxay hubin doonaan inaad heshay **daryeelka caafimaad ee daruuriga ah.**

Waxaad heli doontaa baaritaan caafimaad oo uu kugu sameeyo dhakhtar ama kalkaaliye. Waxay baaritaan ku sameyn doonaan caafimaadkaaga waanay ku caawin doonaa.

➤ WARGALI SHAQAALAHAAGA HADDII:

- waxaad ka yar tahay 18 waxaanad timid adoon lasoon waalidkaa, kali ah ama la socda xubno kale oo qoyska ah
- aad dhaawacan tahay ama xanuunsanayso
- aad uur leedahay ama aad u malaynayso inaad uur leedahay
- ay kuu sugan yihiin xubno qoyskaaga ka mid ah oo u baahan caawimo gaar ah
- aad tahay naafo
- aad dareento murugaysanaan, welwel joogto ah, aad seexan weydo ama waajahaysaa fikrado xunxun
- lagugu xad-gudbay
- aad dareentay ama dareentaa amni la'aan ama waxaad ka cabsataa qof
- aad ku jirto xaalad kale oo u baahan caawimo.

Waxaad aamini kartaa shaqaalaha waxaanad ula hadli kartaa si furan si ay kuu caawin karaan. Dhammaan macluumaadka waa la asturi doonaa, taasoo macneheedu tahay lalama wadaagi doono dadka kale iyadoon lagaala heshiin.

Kaliya waxa ka reeban waa marka noloshaada ama nolosha qof kale ay halis ku jirto.

➤ XUQUUQDA WAXBARASHO EE CARRUURTA

Dhammaan carruurta, wiilasha iyo gabdhaha, kayar 18 sano jir waxay xaq u leeyihiin waxbarashada.

➤ XUQUUQDA SHAQO IYO QAADASHADA CASHARADA

Iyadooy ku xidhan tahay xaaladaada, waxaad xaq u yeelan inaad ka shaqeysid Itaalia iyadoo leh shuruudo gaara. Shaqaalaha ayaa kusoo ogeysiin doona shuruudaha aad xaq u leedahay inaad shaqeysid.

Waxay sidoo kale kuu sheegi doonaa casharada aad raaci kartid.

➤ HALKEE AYAAD JOOGI DOONTAA?

Masuuliyiinta ayaa kuu sheegi doona halka aad joogi doontid kuuna sharxi doona shuruudaha.

Goobta aad joogi doontid inta codsigaaga magangalyo caalami ah la baadhayo waxay ku xidhan tahay arrimo badan.

Masuuliyiinta ayaa go'aamin kara/**doona** inaad xaq u leedahay inaad joogtid meel gaara.

Fiiro gaar ah!

Masuuliyiinta ayaa go'aamin kara inaad **xaq u leedahay inaad joogtid goob gaara** (tusaale ahaan xarunta soo-dhaweynta).

Waxaad xor u ahaan doontaa inaad kabaxdid goobtaasi gaarka ah oo leh xaddidnaan gaara. Joogitaankaaga goob gaara ayaa loo hubin doonaa si joogto ah

Meel kasta oo aad joogtid, waxaad xaq u leedahay inaad:

- **badqabto:** qofna, xataa shaqaalaha, looma oggola inuu kuu hanjabo, caayo, ama dhibaateeyo.

- **la joogto saygaaga, xaaskaaga, carruurtaada iyo walaalahaga** kayar 18 ama qaraabo qof weyn ah oo u baahan daryeel joogto ah
- **la joogto qaraabadaada**, haddii aad tahay qof weyn oo u baahan daryeel joogto ah

- hesho caawimaad si aad **ula xidhiidhid** qoyskaaga oo aadna isku deydo inaad raadiso iyaga, haddii aadan garanayn meesha ay joogaan.

SHURUUDAHA CODSADE LAGU XIDHI KARO

Xadhig macneheedu waa in lagu geeyo xarun gaara oo aanad si xor ah u socon karin. Masuuliyiintu waa inay haystaan sabab sax ah oo ay kugu xidhaan. Waa inay hubiyaan in aan xalkale macquul ah laheyn xaaladaada. Maamulka ayaa tixgalin doona xaaladaada gaarka ah kahor go'aaminta.

Sababaha laguu xidhaayo waxay noqon karaan, tusaale ahaan:

- qodobbada muhiimka ah ee codsigaaga magangalyo (tusaale, aqoonsigaaga) lama xaqiijin karo adigoo lagu hayn.
- maad ixtiraamin waajibaadka inaad joogtid goob gaara, waxaana jirta halis inaad baxsatid markale iyo masuuliyiinta oo aan kulasoo xidhiidhi karin
- waxaad heshay go'aan in laguu gudbiyo wadan kale oo EU+ ah kana masuula baadhista codsigaaga magan-galyo waxaana jirta khatar inaad baxsato ah kahor gudbinta
- waxaad keenaysaa halis amni.

Haddii lagu xidho, waxaad qaadan kartaa racfaan. Waxaad codsan kartaa caawimo sharci oo bilaasha iyo matalaad.

➤ WAA MAXAY WAAJIBAADKA QEYBTA SOO-DHAWEYNTA EE MARXALADANI?

Hoos waxa ah qaar kamida waajibaadka ay tahay inaad u hogaansantid.

- ✔ Raac shuruucda wadankan.
- ✔ Joog Itaaliaaoo ha u safrin dal kale oo EU + ah adigoon helin oggolaanshaha maamulka.
- ✗ Haka tagin bilaa fasax goobta ay masuuliyiintu ku yidhaahdeen waa inaad joogtaa.
- ✔ Ixtiraam xeerarka goobta aad joogi doontaan.
- ✔ Ogeysii masuuliyiinta macluumaadka lagaalasoo xidhiidhayo.

➤ MAXAA DHACAYA HADDII AANAD U HOGAANSAMIN WAAJIBAADKAAGA?

Masuuliyiinta ayaa qiimeyn doona xaaladaada kunasoo ogeysiin doona mid kamida tallaabooyinka ay qaadi doonaan.

Waxaad heli kartaa caawimo kooban tusaale haddii aad ka tagtay bilaa fasax goobta ay masuuliyiintu go'aamiyeen inaad joogtid ama aad marhoreba codsatay magan-galyo waddan EU+ oo kale oo aad ka tagtay halkaasi.

Waxaad waayi kartaa caawimada aad helaysid haddii aad noqotid rabshadle, haddii aad u hanjabtid dadka kale ama haddii aad jabisid sharciga goobta aad joogtid markasta ama si aad u darran.

➤ MAXAA DHACAYA HADDII AAD U SAFARTID WADDAN EU+ OO KALE BILAA FASAXA MASUULIYIINTA?

Itaalia

Waddan kale
oo EU+ ah

Gudaha Itaalia:

- habraacaaga magangalyo doon waxaa laga yaabaa in la joojiyo.

wadanka EU+ ee aad u safartay bilaa fasax:

- masuuliyiintu waxay go'aansan karaan inay kugusoo celiyaan wadanka aad ka tagtay bilaa fasax.

Laga bilaabo marka maamulku kugusoo wargeliyaan go'aanka lagu celinayo, waxaad waayi doontaa xuquuqaha qaarkood, tusaale ahaan:

- ma heli **doontid noocyo kamid ah taageerada oo**
- laguuma **oggolaan doono inaad shaqeysid ama sii wadatid koorsooyinka.**

➤ WAXAAD KA QAADAN KARTAA RAFCAAN GO'AANKA MAAMULKA WAXAANAD HELI KARTAA CAAWIMO SHARCI

Haddii masuuliyiintu go'aamiyaan inay xaddidaan xuquuqdaada codsade ahaan oo aad aamisan tahay in tani tahay cadaallad daro, **waxaad ka qaadan kartaa rafcaan go'aanka.**

waxaad heli kartaa caawimo sharci oo bilaash ah iyo matalaad, iyadoo ku xidhan tahay xaaladaada. Tani macneheedu waa in lataliye sharci ku caawin doono.

Waxaad markasta weydiin kartaa masuuliyiinta, haayadaha aan dawliga ahayn ama UNHCR wixii macluumaad muhiima, oo ay kujiraan caawimada sharci iyo matalaada bilaashka ah.

Buug-yarahaan waxa loogu talagalay keliya ujeeddooyin macluumaad ah. Isagu ma abuuru xuquuq iyo waajibaad midna. Wakaalada Midowga Yurub ee Magangalyada (EUAA) ayaa soo diyaarisay qaybta ugu weyn ee qoraalkan, waxaana EUAA oo keliya u oggolaan kara in la daabaco ama wax laga beddelo buug-yarahan, taas oo loogu talagalay dalalka xubnaha ka ah Midowga Yurub. EUAA mas'uul kama aha saxnaanta, nuxurka, dhammaystirka, sharcinimada ama kalsoonida macluumaadka ku jira buug-yarahan ee ay ku dareen dalalka xubnaha ka ah Midowga Yurub ama cid kale oo mas'uul ah. EUAA iyo cid u shaqaysa toona mas'uul kama aha sida loo adeegsan karo macluumaadka ku jira buug-yarahan.